

PREGÓ DE LA LLUM 1981

pronunciat al Saló del Consistori de la Casa
de la Ciutat, de Manresa, el dia 15 de febrer

per

LLUÍS VIRGILI i FARRÀ

Edició patrocinada per la



CAIXA D'ESTALVIS DE MANRESA

Honorable Sr. Conseller de la Generalitat de Catalunya,

Il·lustríssim senyor Batlle i senyors regidors de l'Excm. Ajuntament de Manresa,

Senyor President i senyors membres de la Junta de la Sèquia i d'Aigües Potables,

Senyors membres de la Reial Confraria de la Santíssima Trinitat,

Senyor President i membres de la Junta Directiva, i cantaires benivolguts de l'Orfeo Manresà,

Senyores, senyors, amics:

Ja sóc conscient que no m'és possible escapolir-me de sofrir l'esclavatge de la norma que m'obliga a encetar aquest parlament amb un capítol de regraciaments. Si no ho faig —i em permeto aquesta llicència—, no és pas per una desatenció envers vosaltres, ni empès per un desig d'esnobisme. I, ara mateix, no sabria pas oferir-vos una argumentació prou vàlida, si no és la de dir-vos que m'hi empeny un neguit cor endins, segurament atiat per la temàtica especial que aquest any tenen les Festes de la Llum, entroncades amb l'efemèrides del vuitantè aniversari d'aquesta entitat d'il·luminats —no faltava més!— que és l'Orfeo Manresà.

I crec que em perdonareu la meva gosadia si —abans d'entrar en el tema que m'he proposat esplaiar amb la vostra benvolença anticipada—, em permeto dedicar un record a dos homes que més m'han intimat amb la meva ciutat natal relacionats, justament, amb l'Orfeo Manresà: el mestre Agustí Coll i el que fou el vostre president, en Josep Maria Vives, suara traspassat; el mestre Coll, ja fa un cert temps que retornà a la Casa del Pare, però encara no massa llunyà perquè les meves paraules ens semblin extratemporals. Dos amics, la presència dels quals trobo a faltar en aquesta estança; llur esperit, però, vivent enmig nostre... amb la presència de tants de vosaltres, seguidors i deixebles del seu exemple. Valguin aquestes paraules com una expressió sincera del meu record.

Per altra banda, la Festa de la Llum vol dir, ni més ni menys, festejar la diada dels il·luminats, dels qui reben la Llum; però, sobretot, dels qui la transmeten, donant un sentit d'apostolat a llur vida. Ambdós amics i companys en els meus neguits, foren uns autèntics il·luminats que feren camí ullpresos per la Llum que és festa a la nostra ciutat, i l'escamparen a dojo, al llarg de la seva vida.

Acomplert aquest deure de justícia i recordança, ara m'adono com he estat inconscient en acceptar la vostra invitació a pregonar —a garlejar, com diuen els homes del Pla de Lleida—, davant un auditori tan selecte. Em consola, però, pensar que d'inconscients encara ho heu estat més vosaltres, amics, en empenyer-me insistentment a acceptar... I com sigui que no hi ha res més agosarat que la inconsciència, ací em teniu. I ací ens trobem tots. Jo, preguntant-me com me'n sortiré; vosaltres, amb la temença d'haver d'escollar una tirallonga d'oratória, pobra de contingut i mal garbellada. En fi, només us puc dir una cosa: tots en som una mica culpables, d'aquesta situació que anem a afrontar tot seguit. Per tant, que cadascú prengui compliment de la part de la penitència que li pertoca. Fem vots, si més no, perquè la deixuplina sigui el més lleu possible...

Després d'aquesta digressió —potser excessiva—, és el moment de tornar a la norma que, amb el vostre permís, m'he saltat i fer-vos constar a tots, senyor batlle, senyors regidors, senyors de la Junta de la Sèquia i de la Confraria, amics i germans en l'apostolat de l'Orfeó Manresà —com diria el bisbe Torres i Bages—, a tots, el meu agraïment per haver-me convidat a ocupar aquesta tribuna. I això, en tant que manresà, i en tant que lleidatà d'adopció, la qual cosa no m'ha fet perdre mai els lligams que m'han unit misteriosament amb aquesta ciutat cor de Catalunya, i no sabria dir-vos per quina mena de raons. Si bé, però, que és aquí on vaig assumir les primeres lliçons de catalanitat i els ideals que, amb més o menys encert, maldo per servir honestament.

A més, aquest acte m'evoca records de la meua infantesa, car és a Manresa on vaig veure la primera llum i arribà a les meves orelles la primera música. Sense ànim d'endinsar-me en disquisicions filosòfiques —per a les quals no em sento prou capacitat, i ara no són del cas—, sí que m'abelleix deixar constància de la realitat d'aquest fet. El meu pare, va afincar-se a Manresa vers els anys vint, per tal de muntar la primera linotype que va instal·lar-se a la ciutat, pel compte de l'aleshores nounat diari "Pàtria", que dirigia el doctor Gomis. Va muntar el taller i va restar-hi fins els anys 29 o 30, com a linotipista-mecànic. Els dos germans vàrem néixer, per aquest motiu, a Manresa. Per aquella època, si no recordo malament les narracions familiars, se situa l'organització dels "Amics del cant gregorià" a la vostra ciutat. I el meu pare fou un d'ells, mantenint a través dels anys una profunda amistat amb un altre patrici manresà, el senyor Joan Ferrer Alsina, el qual —desaparegut ja el meu pare— s'instal·là a Lleida, com administrador de les Forces Hidroelèctriques del Segre, i que col·laborà amb mi als principis de la reorganització de l'Orfeó Lleidatà, quan aquest reemprengué les seves activitats vers els anys cinquanta. Retornem, però, a Manresa. En aquella època, companys i amics del meu pare s'aplegaven a la nostra casa del carrer Sobrerroca les vesprades dels dies festius i, partitura en mà, s'endinsaven en les polifonies del mestre Victòria, o en les monodies del cant pla. Jo, és clar, no n'era conscient de la transcendència d'aquelles reunions. Es ara que me n'adono... Aleshores, però, a la meua in-

consciència s'oposava algun clatellot —sempre n'hi havia algun que voleiava per la cambra, amatent a complir l'ordre paterna—. Sí, un clatellot, amorós, si voleu, però clatellot a la fi. Ignoro si avui amb les noves correnties i modes de la pedagogia s'acceptarien aquests sistemes, per allò de la lliure expressió... Jo, ara, n'estic ben agraït, i només lamento haver tardat tant en fer palesa la meva gratitud als meus progenitors. Pel que fa al meu pare ja no hi he arribat a temps, emportat com fou per la rubinada de la guerra civil. A la meva mare, en canvi, encara m'ha estat possible d'oferir-li, fa pocs dies, un enterrament ben ple de cantúries, amb un autèntic aire de festa, que és el que ella mereixia, car la seva vida sempre ho fou una festa...

I tornant al fil d'aquest parlament, bé puc dir que les primeres evocacions de la ciutat natal em porten a vivències musicals —per tant espirituals— i no materials, si deixo de banda l'amaniment del cant gregorià amb els bolets i els calbots que ja us he citat, que aquests sí que ho eren físicament tangibles.

Les condicions de la meua vida familiar em van deslligar ben aviat de Manresa, però els llaços d'unió s'han agombolat, justament, a través dels meus contactes amb l'Orfeó Manresà, sobretot, i entre altres, amb el mestre Coll i en Josep Maria Vives.

Es, doncs, un fet d'espiritualitat que em lliga a vosaltres, el qual, malgrat la distància en el temps i en la geografia, mai no ha arribat a estroncar-se... I tinc l'esperança que esdevindrà més vivent si sóc capaç de portar a bon terme, sense masses entrebancs aquest pregó.

Tot el suara expressat i el fet de commemorar el vuitantè aniversari de l'Orfeó Manresà, m'ha obligat a acceptar —amb molt de goig— la vostra invitació per parlar-vos del cant coral. Del cant coral català. I remarco l'adjectiu, català, per tal com només a Catalunya presenta uns trets diferencials i particulars que penso glossar i que constituïran el canemàs, amb el vostre permís, d'aquest pregó. I em justifico davant vostre per haver escollit aquest tema per relacionar-lo amb la Festa de la Llum per tal com el cant coral —a més d'un gaudi estètic— ha estat Llum i força per aquest poble nostre, atrafegat per salvaguardar la seva ànima enmig de tants trencacolls que ha hagut de vèncer durant la seva sotraquejada històrica.

A mi em dol qui-sap-lo que em facin parlar per commemorar un tan dilatat aniversari, encara que sigui per aconhortar aquesta mena d'il·luminats de l'Orfeó Manresà. I em dol perquè per una irreprimible associació d'idees, em recorda que els cabells propis ja grisegen, i que per tal de recuperar una minça part de l'impuls de la joventut —o simplement per servir-lo—, retardant tant com sigui possible el procés indefugible de la humana natura, em cal practicar uns règimn alimentaris, de resultats sempre dubtosos, que a la llarga em priven de gaudir la gastronomia subtil de la noble —per catalana!— olla barrejada. O bé de la “cassola de pagès” —recepta immarcessible i misteriosa— dels dallaires del meu Urgell.

Abans d'encetar el tema deixeu-me apel·lar a una virtut capital, molt estesa i practicada a la nostra terra: la paciència. I és en gràcia d'aquest tarannà vostre, digne del patriarca Job, que us suplico uns moments de sol·licitud i atenció a aquest pregó que he confegit atenent a l'amable i insistent invitació de l'amic Josep M.^a Orriols, president de l'Orfeó Manresà, i de Simeó Selga, company meu en les tasques parlamentàries. Així, doncs, si no m'entrebanqueu, la vostra paciència no en sofrirà tant, farem via, tots respirarem i podrem anar a sardanejar a la plaça, que això sí que és bo!

Si el meu lligam amb vosaltres està tan relacionat amb el cant coral deixeu-me, doncs, que sigui a través del cant que jo ompli aquest espai i aquesta atenció que m'heu atorgat. I encetaré el tema amb unes paraules del mestre Nicolau, referides a Lluís Millet:

“En Millet —diu el mestre Nicolau—, és l'ungit de la nostra ànima col·lectiva per a regir l'expressió del que li és més íntim: el seu cant. Millet és la vestal que vetlla el foc sagrat de Catalunya...”

La comparança que estableix el mestre Nicolau cal relacionar-la, avui, amb una més àmplia interpretació que l'ús ha donat al mot vestal, que originàriament designava les donzelles verges de la Roma antiga i consagrades a la deessa Vesta, encarregades de guardar el foc sagrat del temple. Així, per extensió, el mot —utilitzat ben pròdigament pels literats— ha entrat al domini públic, i serveix per a designar qui guarda gelosament quelcom, preservant-ho i defensant-ho rigorosament, amb exigència religiosa.

En el transcurs dels segles, des de Felip Vè., en la nostra terra han calgut moltes i molts vestals que prenguessin el compromís de salvaguardar gelosament i aferrissada el nostre patrimoni cultural, que ens identifica com a poble, i que hem heretat generosament de Déu. Cultura que, a la fi, no és altra cosa que la manifestació exterior del nostre esperit, és a dir, l'expressió més preuada si som capaços d'acceptar, amb totes les conseqüències, la supremacia de l'esperit per damunt de la matèria.

Gràcies a Déu, el nostre país és pròdig en la generació d'homes i dones —vestals i apòstols— que s'han sentit cridats a vetllar, obrir guarets, assaonar i escampar la bona llavor de la nostra cultura.

Són una gent difícil de descriure. Hom diria que van per aquest món de Déu empesos per un neguit incontenible, obsessionats, i amb una força que aplanava tots els obstacles; obedients i submissos a la crida; lliurats, abrandats i encesos, en cos i ànima, al seu ideal. Ullpresos per aquesta Llum, el símbol de la qual avui fa festa a la nostra ciutat. Són gent que no gosen —millor, encara—, no fan res per sobresortir, però tenen la facultat d'irradiar i encomanar al cor dels qui els envolten, el seu neguit i deficiència, a l'ensens, el seu goig. És impossible sostreure's a l'atracció que irradien i exerceixen, i al seu entorn s'hi apleguen contínuament —en una lleva mai interrompuda— noves vestals, ser-

vents i serventes de l'altar de la Pàtria. Intrèpids i fidels no s'han deixat arrossegar pels oripells d'una societat que només visa la matèria, esnob i desnaturalitzada, ignorant i caduca d'ideals, sotmesa i esclava de la superficialitat. Ni s'han deixat vèncer pels obstacles i entrebancs que troben en el seu caminar i, impertèrrits, com si no pertanyessin al món, caminen, adelerats, vers una Llum que saben immarcessible...

El mestre Millet era una d'aquestes ànimes adelerades, que encomanà el seu neguit a nosaltres, a vosaltres, cantaires manresans. I com sigui que s'escau de fer coincidir aquesta commemoració de la Festa de la Llum, amb el vuitantè aniversari de la vostra coral, deixeu-me, ara, referir-me a unes paraules que Lluís Millet dirigí als seus cantaires, després de la primera audició de la missa en si bemol de Joan Sebastià Bach:

“Després del treball ve el descans; i descans no vol pas dir no fer res, sinó el gaudi en la contemplació de la feina feta...”

Jo bé voldria trobar paraules escaients que es fessin ressò del goig que ens encomana als cantaires catalans —i en particular, als lleidatans— la vostra commemoració, tot contemplant l'ampla panoràmica dels vuitanta anys de la vostra història coral. Confesso la meva incapacitat per a trobar les paraules escaients d'alta i acurada oratòria que les vostres oïdes mereixen. Malgrat tot, per la vostra atenció interpreto com una invitació a fer-ne via. I continuaré el fil de les meves reflexions.

La contemplació del treball acomplert suscita, també, un neguit: la constatació de tants errors comesos i de la feina que ens espera. Aquesta efemèrides ens ha de servir per extreure'n la gran lliçó d'humilitat que ens permeti traçar noves singladures, bandejant amb creu i ratlla els mals passos en el nostre —el vostre— caminar vers aquests altres vuitanta anys de futura història que s'albiren en l'horitzó...

No és cap presumpció profètica si goso aventurar la meva opinió que aquests propers vuitanta anys seran també treballosos i feixucs. I que ens caldrà tota la Llum per tirar endavant el carro... —encara un símbol de la conjunció de la temàtica d'aquesta festa d'avui—.

Es per això que voldria afegir uns mots de la meva collita, amb uns lleus retocs a les paraules del mestre Millet suara esmentades, tot fent-les més vivents al context històric que ens pertoca viure. Caldria, doncs, concloure i contemplar la vostra festa tot dient:

“Que el gaudi de la feina feta ens desvetlli el neguit delerós per recomençar de nou, falcant en aquesta commemoració un esdevenidor...”

La jornada d'avui és, doncs, com una parada i fonda per enfortir, encara més, el nostre esperit de lluita. I això, per emprendre, amb lucidesa i sense

dubtes, amb ardidesa i gallardia, i amb el cap ben alt, nous camins de la història.

Als adults ens faria bé sentir-nos infants de tant en tant —ja ho diu l'Evangeli—, i cantar a plena veu, sense complexos inhibidors, un cànon que els nois de les nostres corals canten a boca plena:

“Cada dia surt el sol
i tot recomença.
I la fosca de la nit
per força hem de vèncer”...

Aquesta commemoració ha d'ésser motiu de joia, evidentment, però també un punt de reflexió, car l'obra dels orfeons no s'escapa pas als condicionaments humans. I ens cal aturar-nos a la vora del camí, cercant l'indret ombri- vol i silenciós que, acollint la nostra meditació, afavoreixi i susciti l'examen profund i sincer envers nosaltres mateixos. I mantes vegades ens adonem ma- lauradament, que ens cal refer el camí...

No voldria pas que les meves paraules tinguessin un to excessivament consirós, no escaient a la festa de la Llum, ni a la commemoració de vuitanta anys de vida plena de realitats esplendents. Aprofitem, però, si us plau, aque- sta avinentesa, tots plegats, per fer una profunda i sincera valoració del nostre treball.

I abans de seguir endavant se'm planteja un interrogant que em cal aclari- r: Quins factors he de considerar en aquest moment de valorar la tasca dels nostres orfeons? M'adono, ben aviat, que necessito una nova mesura, a part la seva valor estètica. I em formulo la pregunta amb un aire nou: Quina ha estat la inserció dels orfeons en la formació cultural del poble?

Detecto, doncs, dues taules de valors, ben diferenciades, si bé amb molts punts d'articulació. I la gran dificultat, per a nosaltres, és d'aconseguir que ambdues conjuguin d'una manera harmoniosa. Personalment, emportat per una tendència instintiva a valorar el fet social, a mi em sembla que en la vida dels pobles hi ha dos moments, cada un d'ells exigint que la nau es decanti en un sentit o en un altre. Ara, en aquest moment històric, em decantaria més per ponderar l'aspecte purament social a l'hora d'establir una taula de valora- cions, deixant un xic marginat el fet estètic, que fóra, potser, la mesura a tenir en compte en un país normalitzat. Per tant, no em preguntaria pas, tan sols, quin nivell tècnic han assolit les nostres corals i orfeons, ni l'amplitud i dificul- tats dels seus repertoris. Sinó que més aviat intentaria valorar la participació dels cantaires davant la circumstància històrica que vivim. Canten amb fe? Estan convençuts i veuen clar el seu servei al país? Saben davallar a nivells in- fersors —tot renunciant al gaudi, per altra banda ben lícit, de les interpreta- cions de les obres més encimbellades del repertori musical quan el servei als germans ho exigeix? Són fidels a l'acte de servei a la comunitat i a totes les exi-

gències de disciplina individual i col·lectiva que comporta la pertinença a un orfeó?

Contemplant la nostra història des de la balconada dels vostres vuitanta anys de vida orfeònica, hom s'adona que el moviment coral català presenta dues característiques ben particulars. En primer lloc, la seva projecció social, tot i les moltes limitacions que aquest fet ens ha imposat de renúncia a uns nivells estètics, o a bona part d'ells. Després —ben lligat amb el primer, malgrat tot—, la seva intimació a la història de les reivindicacions del nostre país.

Aquesta inserció del cant coral en el camp de la sociologia és ben remarcable i cal comentar-la, encara que sigui breument. És curiós constatar com la intuïció d'un home aparella un moviment de cultura musical popular amb la problemàtica de les reivindicacions socials i amb els moviments obreristes del seu temps. No oblidem que Anselm Clavé fou empresonat per les seves activitats en favor del món obrer. I un altre signe ben significatiu el constitueix el fet que les corals claverianes es nodriren, majoritàriament, de les classes treballadores. Una intuïció d'Anselm Clavé? Una clarividència dels obrers catalans que flairen que una reivindicació social és indestruïble de la cultural, donant una dimensió humana al lema "Cultura, Amor i Progrés"?

Així, en els nuclis urbans són els obrers, majoritàriament, els qui canten; en tant que en la ruralia aquestes corals es nodreixen dels homes del camp, coneixen terres llurs o siguin assalariats. El cant coral i el treball, agermanats, han ajudat qui-sap-lo al manteniment del fet cultural català, atorgant al moviment intel·lectual de la Renaixença una dimensió social, sense la qual, segurament, no hagués pogut expandir-se, malgrat l'esforç i la vàlua dels artistes i lletraferits.

Gairebé d'una manera paral·lela apareixen les corals de bracet amb els moviments cooperatius. Sovinteja en els nostres pobles una estructura social en la qual s'enllacen l'aspecte religiós —en pro o en contra—, el cooperativisme i la coral. Els mateixos partits polítics més arrelats a l'essència del país per la llur catalanitat no poden eludir aquesta constant. I en molts llocs apareix l'orfeó de les dretes contraposat —cal creure que només políticament— amb els dels republicans. Ambdues versions però, aplegades per un ideal comú: l'amor al país.

I aquesta és la gran lliçó del nostre poble, al qual tan sovint s'ha titllat d'individualista, si bé és veritat que per veus forasteres que mai no han fet l'esforç de penetrar la seva ànima, ans el contrari. Crec, sincerament, que aquest fet històric mereix un estudi aprofundit i portat a terme per especialistes en la matèria, el qual fóra molt enriquidor per als estudiosos i, en definitiva, per a tots plegats. Posteriorment, l'obra del mestre Millet, si bé dóna cabuda a altres estaments de la nostra societat, no s'escapa pas a aquesta constant i potser no cal insistir més en aquest tema, tot deixant-lo a la mà dels erudits.

Permeteu-me, ara, glossar l'altra característica del moviment coral a Catalunya: el relacionat amb la història de les reivindicacions patriòtiques del nostre poble.

Ens costaria molt d'afirmar que els orfeons i les corals foren la veu popular, la veu de l'home senzill, que escampà per places i carrers l'esperit de la Renaixença? Que fou amb la seva veu que els cantaires cridaren a somatent la nostra consciència, sommorta i endormiscada? Que foren ells, els cantaires, els qui esventejaren la bona llavor de la cançó tradicional, al meu entendre l'eina més eficaç que va convertir els bancals estèrils de l'ànima del nostre poble en guarets assaonats? Breument, la nostra Renaixença en lloc de romandre reclosa en cercles reduïts d'alta cultura, amb la veu dels orfeons prengué aires de carrer i fou Llum i caliu que va germinar la llavor...

Aquest fenomen l'hem vist repetit no fa masses anys, viscut més o menys intensament per tots els ací presents, quan el país ha sofert una nova tanda de proves que han posat en perill la seva supervivència com a poble lliure. Ara, com en temps passats, els cantaires han projectat a la societat un clam de justícia i reivindicació de la nostra dignitat humana, sotjada i trepitjada per ones d'odi i incomprensió. La seva veu, en una inacabable nit, ha estat com la Llum del miracle manresà que ens ha mantingut els ulls oberts i ens ha donat coratge i, sobretot, esperança en un demà millor. En algun moment, les corals i els orfeons han estat l'única veu del poble i, humilment, han anat servint inextingible la flama del seu esperit. I aquest poble —aplegant veus, eixamplant cors i activitats— s'hi ha identificat en la lluita per recuperar el dret inalienable de la nostra Originalitat, de ser el que nosaltres som, tal com som, tal com Déu ens ha fet.

I quan les més humils, senzilles i innocents expressions de la nostra personalitat mereixien els més irats menyspreus i eren taxativament prohibides, els cantaires han ofert al país els símbols musicals d'una esperança. I l'innocent rossinyol, portador de planys d'enamorada, ha esdevingut, temps ha, un himne... I també els amors d'un pastor i una sirena... I la sardana avergonyida puntejada al jardí monacal... I el nostre cant a la senyera. I tantes altres cançons, les quals hem anat cantant amb la veu exterior quan en el racó més íntim de l'ànima ressonava la melodia majestuosa del nostre himne nacional. En fi, ben humil és l'aportació que podem fer els catalans a la Humanitat, en el seu caminar vers la Terra Promesa, sinó és la nostra cultura, aquesta parcel·la de l'heritatge pentecostal que ens ha estat confiat i ens pertoca conrear i enriquir. I quan s'escrigui la història de la lluita del nostre poble, entossudit en servir gelosament el patrimoni de la Casa Pairal, caldrà fer esment a l'aportació dels nostres cantaires.

L'atenció reflectida en els vostres rostres —i que agraeixo sincerament— m'encoratja a afegir un tercer punt a tenir en compte en el moment d'establir una valoració de la tasca social dels nostres orfeons, car de la valoració estèti-

ca ja ho faran veus més autoritzades i en altra ocasió. Em refereixo a la constant i mai interrompuda lliçó de civisme i convivència que sempre han estat.

No hi ha dubte que la vostra perllongada història us ha fet viure molts moments d'angoixa i de problemàtica diversa de tot ordre. Moments malauradament molt sovintejats en els quals el testimoniatge viu de la serenor d'esperit, d'amor i convivència, de predisposició al diàleg i altres virtuts que desvetlla i enriqueix la pràctica del cant, no sempre han estat ben vistes per una societat que té cura a estimular les baixeses de l'home que no pas les seves valors espirituals d'origen diví; societat preocupada a desarrelar l'home del terror que l'intima amb el seu Creador, per tal de rebaixar-lo al nivell de l'animalitat; societat que fonamenta el seu domini en el crit que encara ressona en les nostres oïdes de: "Guerra a la cultura.."; societat que crea substitutius culturals de tota mena, tot passant per tants festivals musicals d'alta volada, en els quals els artistes —els grans artistes, pobres, i ells no se n'adonen—, no són més que instruments inconscients i noms que omplenen pàgines d'informes i estadístiques oficials. Mentre el poble resta, portes enfora dels coliseus, a l'entrada i la sortida de sessions operístiques minoritàries..., enlluernat i bocabadant, contemplant des de la voravia exhibicions d'orfebreria cara, que rellueix en mil matisos per la llum —en minúscula, no faltava més— de la nit febrosa de gaudi.

Quin espectacle més depriment! Pecat greu d'una societat que bescanvia, per un goig efímer i fonedís, camins de serenor i de joia íntima que només pot trobar, l'home, en la Veritat, la Bondat i la Bellesa... I ja sabeu, amics, que de veritat, tal com diu el poble només n'hi ha una.

Ja n'és de trist que el poble hagi de demanar el pa material per a sustentar la seva vida; encara ho és més quan se'l priva del pa que ha de nodrir la seva ànima.

Les corals i orfeons són també un símbol d'unitat. Que no altra cosa representa la fusió dels nostres cors en una sola veu, o la fusió de les nostres veus en un sol cor, com vulgueu, agilitzant la predisposició humana vers el diàleg i el respecte als altres.

Finalment, jo veig reflectit en les corals i orfeons un amor generós i, per tant, solidari.

I és ben cert que a nosaltres ens mou la llei de l'amor envers l'originalitat que hem heretat d'antigor —i que ens és donada contínuament en un sempre renovellat misteri pentecostal—. Originalitat amb la qual se'ns identifica —i no amb cap altra—, com a poble, com a catalans. Romandre fidels a aquesta Llei ens exigeix defensar aferrissadament aquest patrimoni, vetllant pel seu expandiment, i això ens converteix, alhora, en zeladors amatents d'aquest tresor que ningú més que nosaltres no pot gaudir plenament, i que constitueix la nostra cultura. I hem de suscitar en el més íntim de l'ànima el deler d'assaborir-la

en un gaudi de la més pura delectança, desplegant —al mateix temps— un noble art que només senyoregen els pobles civilitzats: l'art d'educar —ep, no el d'instruir, que és una altra cosa!—.

Estimar i sembrar aquesta cultura als nostres germans, constitueix un acte de generosa solidaritat envers aquesta Catalunya, síntesi del patrimoni pairal que Déu ens ha lliurat. I aquest amor —generós i solidari— està per damunt de qualsevol altra valoració, ara, en el nostre cas... I ens obliga a moltes renúncies, de les quals n'hem parlat. Doncs, bé, és en aquestes renúncies que hom pot meritjar la feina. Renúncies a bescanvi d'un amor —repeteix—, generós i solidari a la nostra comunitat, a la Casa Pairal. I el poble —que fila molt prim!— així ho entén, i és per això que ens estima, perquè intueix que nosaltres l'estimem...

I totes aquestes virtuts —i d'altres que queden incloses i assumides—, són avui necessàries més que mai, si volem restar fidels al destí històric que Déu ens ha encomanat, tot començant per endreçar aquesta parcel·la humil del nostre terror.

Vegeu, doncs, amics cantaires manresans, com després de vuitanta anys de vida coral ens és necessària la Llum del vostre exemple, car ens queda molta feina a la feixa que espera el nostre bon cop de falç. Nosaltres hem de ser Llum a la llum del dia —i perdoneu la redundància—, i no pas llum reclosa a les sales de concerts. Hem de ser testimoniatge vivent de la possibilitat dels nostres ideals. I hem de proclamar ben alt que la convivència pot existir en la vida quotidiana, basada en el respecte mutu, tal com succeeix en les nostres corals quan els tenors, els baixos i les soprans retenen veus amb respecte i amor, per tal que les contralts puguin, quan calgui, sobresortir damunt del conjunt harmònic. I cal que tothom, en aquesta harmonia, —que no vol pas dir impersonalitat— hi tingui el seu paper i, sobretot, el dret inalienable d'exercir-lo i representar-lo.

Segons com us ho mireu, viutanta anys d'història són més aviat una càrrega i un compromís engrescador per aquells que no resten a la superficialitat de les coses. La festa de la Llum serà buida de contingut i foc d'encenalls si d'aquest encontre amb la nostra consciència no en surt un ferm i decidit propòsit de continuar fressant camins, lluitant contra adversitats i malentesos. I hem de prendre un compromís que farà nosa als qui amen la vida còmoda i mundana. Els nostres ideals han d'assolellar-se i prendre l'aire sanitos de fums i pol·lucions de les nostres contrades. I hem d'escampar veus melodioses que suscitin a nova vida racons íntims de l'ànima de tants germans que esperen la Llum de l'autèntica cultura. Perquè, ara que és vingut el moment que hem de forjar el destí de Catalunya ho fem empesos per l'amor i no per l'odi. Més pel seny i l'equanimitat, que per la rauxa, l'atabalament i la demegògia; més obeint ideals perennes que doctrines enganyoses desvirtuadores dels principis autèntics de la nostra ànima.

I perquè els qui tenen a les seves mans els nostres destins, siguin conscients que per damunt de tota mena de sofismes i elucubracions inútils, els cal, i ens cal a tots nosaltres, respirar i omplir els pulmons de l'aire pur i flairant del romaní de les nostres muntanyes, i omplir de blau mediterrani la conca dels ulls, i aprofundir amb humil meditació l'ancestral filosofia del pedris dels nostres jaios, que tot això vitalitza la nostra catalanitat.

Vuitanta anys, amics es un període de temps molt dilatat, i molta cera cremada. La nova etapa serà, insisteixo, encara feixuga. Els perosos restin fora del camí, ajaguts sobre la flonjesa del seu temor, de les seves indecisions, covardies i incertituds. Adéu!

Nosaltres no podem parar i tenim un camí engrescador al davant apte per als intrèpids amb una Llum eterna, que no caduca.

Ara anem fent camí tots plegats... Endavant amics cantaires. Jo resto un moment reragassat, atrafegat en cercar uns mots de acomiadament que posin punt final a aquest malgerbellat pregó. I ho faig amb un record als germans que hem deixat a la vora del camí amb el somriure als llavis i la pau del repós etern.

Ells, absents materialment de les nostres files, són vivents enmig de nosaltres i ens aconhorten a trescar sense defallença. Ells, alhora esperit i carn redi-viva en nosaltres estan projectats —i ens projecten— vers noves generacions de cantaires que ens aniran succeint, almenys, durant vuitanta anys més...

Que aquesta festa sigui, doncs, a més d'un gaudi, una represa de forces i l'inici d'un nou caminar vers un ideal esperançador, on l'imperi de l'amor des-terri l'odi i les lluites fraticides. On, en fi, l'harmonia de tot el cançoner que ha creat l'home en el seu anhel de superació vers una pàtria celestial, concilii totes les races i tots els pobles, caminant sota aquest *cel blau, cel estrellat* que, amb paraules de mossèn Cinto, musicà amb tant d'encert el lirisme del mestre Millet.

Que aquesta commemoració ens encoratgi a dir: Prou!, al genocidi espiritual quan a l'instintiu deler de l'home vers la Bellesa, la societat pretén contrafer-lo, desvetllant els instints més abjectes, grollers i indignes. Prou!, als intents de convertir l'home en un apàtrida, fent-lo fill del no-res, orfe que erra esmaperdut pidolant caducitats materials. Prou!, a l'esclavatge que pretén negar-nos el dret a la llibertat: la llibertat d'estimar i comunicar tot el que de noble i digne té el nostre poble.

Senyors, senyores: som servidors de la nostra Catalunya, en la qual signifiquem el terror que hem heretat. Catalunya, paraula que sintetitza la realització amorosa de l'obra de Déu que ens ha estat encomanada. Catalunya, en fi, síntesi d'una obra d'amor diví a la qual estem cridats a col.laborar. Perquè l'amor autèntic ha de ser comunicatiu i generós. I si no ho és, haurem de cercar una altra música per designar-lo...

Tan sols quan els catalans estimarem de debò tot el que significa Catalunya podrem pensar que la nostra aportació col·lectiva a l'obra de l'Amor Total serà vàlida i enriquidora per als altres germans que també llauren i coneixen el seu terror.

Abans de posar punt final em vull fer ressò de la veu de tots els catalans, dels qui canten veu endins o veu enfora. De tots els que d'una manera o altra, senten aquest meravellós neguit de servir la Pàtria, per dir-vos, manresans, que no esteu sols en aquesta tasca. Submissos a la Llei de l'Harmonia, i empesos pel vostre exemple, els nostres cants són, a la vegada, una invitació a participar del nostre goig als qui jauen a la vora del camí en eterna migdiada i, a l'enssem, una crida a engrossir les files dels qui solquem, amb rella profunda, el terer del nostre ideal. Crida que dirigim, sobretot al jovent, projecció de futur de la nostra història.

Si les meves paraules us han aportat Llum, doneu-ne gràcies a Déu, que no a mi. I bé podeu tenir fe amb els miracles!

Que aquest prodigi de la Llum manresana ens nuï i ens entronqui amb les arrels d'antigor i ens il·lumini, almenys vuitanta i encara vuitanta anys més!

Amics, conciutadans, moltes mercès per la vostra paciència. Espero que la deixuplina us hagi estat lleu. Jo, us haig de confessar que no me n'he enterat.

Per molts anys i bona festa a tots.



MANRESA
Reial Confraria de la SS. Trinitat
1981